

Література

1. Богачук Л. Захопливий шлях до вершин творчості / Л.Богачук // Початкова освіта. – 2007. – №1. – С. 16-18.
2. Бондаренко Т. Роль гри у формуванні навчальної діяльності / Т.Бондаренко // Початкова освіта. – 2006. – №42. – С. 22-24.
3. Килимиста О. Ігрові прийоми навчання читання / О.Килимиста // Початкова освіта. – 2006. – №20. – С. 3-10.
4. Куріпта В. Дидактичні ігри на уроках / В.Куріпта // Початкова освіта. – 2006. – №20. – С.17-19.
5. Міхелі С. Педагогічні ідеї В.О. Сухомлинського, як концептуальна основа особистісно орієнтованого підходу / С.Міхелі // Початкова школа. – 2003. – №9. – С.5-11.

УДК 37:14:821.161.2

ГАЛЬОВИЧ І. І., ВАСИЛИНКА М. І.
Мукачівський державний університет

ФІЛОСОФІЯ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИХОВНИХ ТЕНДЕНЦІЙ

Г. Сковорода, безсумнівно, один з найвизначніших і найславетніших постатей в Україні. Він – перший український культурний діяч, що здобув міжнародне визнання, а в такий спосіб відкрив Європі і світові українську культуру, засвідчив її довершеність і самобутність. Його педагогічна спадщина є справжнім скарбом української нації. Розкрити цей прецінний скарб в період державотворення в Україні є нашим невідкладним завданням і національним обов'язком. Мало можна назвати таких народних постатей, яким був Г. Сковорода і яких так пам'ятає і поважає народ [3, с.10].

Центральне місце у творчій спадщині філософа посідає проблема людини. Народжується дитина і разом з нею народжується маленький світ, і так важливо для неї відшукати «у всесвітній машині начало». Він радив починати виховання якомога раніше. Хоч і важко пізнати природу маляти, але необхідно вести щоденне спостереження за дитиною, грою, стосунками з навколишніми, за всім її життям. Отже, правильне виховання з перших днів є основою профілактики відхилень у формуванні особистості.

Можемо ствердити, що основою життя Г.Сковороди був гуманізм. Філософ відстоював думку, що за своєю природою людина не зіпсована, добра. Моральні вади, відхилення у поведінці виникають від неправильного виховання, суспільних умов. «Великий просвітитель став першим глашатаєм глибокого гуманізму в Україні», - писав Іван Франко [5, с.15].

Цікавою є ідея у Григорія Сковороди в умінні поєднувати особисті та громадські інтереси. У багатьох творах Г.Сковороди ідеться про виховання «благородного серця». Під цим він терміном він розумів людину високих моральних якостей, перекидав місток від морального до інтелектуального виховання, вважаючи, що високі моральні якості людини і добрі почуття та вчинки є результатом істинного знання. Знання і мудрість повинні породжувати добродієність. «...мудрість є справжня мати як інших чеснот, так і скромності...», «шлях до виховання доброго серця лежить через виховання

ясного розуму». Таке виховання повинно бути в душі гуманізму і демократизму, любові до свободи, до вітчизни; воно повинно прищеплювати любов до праці, повагу до людини; воно повинно зміцнювати твердість характеру, уміння переборювати труднощі. Філософ учив: «Куй свій меч! Не забувай, що життя наше – безперервна боротьба»; «Наслідуй пальму! Чим сильніше і безпощадніше тисне скала її корені, тим вище і краще піднімається вона вгору» [1, с. 51].

Г.Сковорода вимагав від батьків серйозного, глибоко-морального ставлення до виховання дитини, цнотливого, порядного життя у родині, усвідомлення своєї відповідальності перед дітьми. Він справедливо ставив успішне виховання у залежність від умов життя і моральності батьків. Успіх виховання, на думку філософа, більшою мірою залежить від природи, вроджених якостей людини. Дехто вважає, що в цьому виявляється обмеженість поглядів Г.Сковороди. Він переконаний, що у вихованні дитини основну увагу треба звертати на серце. «Добре серце, – читаємо у «Благородному Еродії», – є те саме, що вічно текуче джерело, з якого течуть завше чисті струмки або думки» [3, с.206].

Як професійний педагог, Г.Сковорода вносить у сімейне виховання чітко визначені в християнській педагогіці елементи дидактики. Власне, у вихованні дітей як у родині, так і навчальних закладах він дотримувався принципу розвитку мислення особистості. Саме тому філософ і педагог був переконаний, що рушійною силою діяльності людини має бути розум і думка. Водночас він твердив, наше тіло є рабом наших думок і роздумів, і вони підпорядковують його вдень і вночі.

Вершиною розуміння педагогічної духовності Г.Сковороди є вираження ним любові до людей, до дітей, до учнів, так само як і батьків до дітей. Взагалі, основним джерелом духовності у Г.Сковороди є любов, оскільки вона діалектично об'єднує людей, світ, думки, почуття і волю й спрямовує їх у повноводне, глибоке й широке річище людинолюбства або того, що ми ще називаємо гуманізмом.

Отже, як доводить Г. Сковорода, правильно організоване виховання, що полягає у всебічному гармонійному розвитку особистості з урахуванням нахилів і задатків дитини і здійснюється спільними зусиллями батьків, учителів, суспільства, є запорукою правильного виховання. Його педагогічна спадщина – важлива і органічна складова частина багатогранної діяльності філософа, міцно ввійшла в наукову скарбницю нашої вітчизняної педагогіки.

Література

1. Драч І. Григорій Сковорода: Біографічна повість. / І. Драч, С.Кримський, М. Попович. – К., 2004. – 128 с.
2. Матеріали міської науково-практичної конференції до 190-річчя з дня народження Г.С.Сковороди / Канів. Шевченківський національний заповідник. – 2013. – 186 с.
3. Махновець Л. Григорій Сковорода. Біографія / Л.Махновець. – К., 2000. – 234 с.
4. Українська культура : Лекції за ред. Д.Антоновича. – К. : Либідь, 2003. – 646 с.
5. Шевчук В. Ідея простоти в елітарному світогляді Г. Сковороди / В. Шевчук // Україна: Наука і культура. – Вип. 26-27. – К., 2003. – С.17-23.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>